

Guia docent

480041 - CSCS - Fonaments de Ciències Socials i Aproximació als Conflictes Socioambientals

Última modificació: 15/06/2020

Unitat responsable: Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Camins, Canals i Ports de Barcelona

Unitat que imparteix: 751 - DECA - Departament d'Enginyeria Civil i Ambiental.

Titulació: MÀSTER UNIVERSITARI EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA DE LA SOSTENIBILITAT (Pla 2013). (Assignatura obligatòria).

Curs: 2020

Crèdits ECTS: 5.0

Idiomes: Anglès, Castellà, Català

PROFESSORAT

Professorat responsable: MIRIAM VILLARES JUNYENT

Altres: ELISABET ROCA BOSCH

CAPACITATS PRÈVIES

REQUISITS

COMPETÈNCIES DE LA TITULACIÓ A LES QUALS CONTRIBUEIX L'ASSIGNATURA

Específiques:

1. Dissenyar, desenvolupar, i aplicar de forma integrada i coordinada conceptes, teories i tècniques d'anàlisi de les ciències socials, econòmiques, de la terra, i de tècniques de gestió i d'investigació-acció i d'enfocaments basats en la ciència i les tecnologies de la sostenibilitat en els àmbits de Biodiversitat i els Recursos Naturals, l'Ambient Construït i els Serveis, i el Sistema Productiu i la Informació.
 2. Concretar, programar, desenvolupar i avaluar programes de desenvolupament sostenible i estratègies de sostenibilitat a partir de la identificació i potenciació de les capacitats dels participants, i considerant les organitzacions, estratègies, i polítiques locals, nacionals, europees i internacionals sobre aquest tema.
 3. Aplicar els coneixements sobre l'evolució de les societats, el seu impacte sobre el medi, la transició urbana i els principals trets definitoris de la societat actual, així com tècniques i lliçons sobre la gestió de conflictes sociomedioambientals.
- CE11. Desenvolupar plantejaments avançats capaços d'analitzar i avaluar la sostenibilitat del mitjà construït, incloent l'edificació, les infraestructures, el transport, etc., de manera que es pugui minimitzar el seu impacte i decidir les alternatives més adequades d'acord amb els pilars de la sostenibilitat (els tres - econòmic, social i ambiental- o algun/alguns d'ells).

Genèriques:

CG03. Ser capaç d'analitzar, avaluar i sintetitzar, de manera crítica, idees noves i complexes i de promoure, en contextos acadèmics i professionals, avanços científics, tecnològics, socials o culturals en la societat del coneixement.

CG04. Descriure, resoldre, prevenir i / o pal·liar els problemes i disfuncions associats als processos de desenvolupament de sistemes socioeconòmic-ambientals amb enfocaments propis de la ciència i les tecnologies de la sostenibilitat.

Transversals:

CT3. TREBALL EN EQUIP: Ser capaç de treballar com a membre d'un equip interdisciplinari, ja sigui com un membre més o duent a terme tasques de direcció, amb la finalitat de contribuir a desenvolupar projectes amb pragmatisme i sentit de la responsabilitat, tot assumint compromisos considerant els recursos disponibles.

Bàsiques:

CB6. Poseir i comprendre coneixements que aporten una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació.

CB7. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins del contextos més amplis (o multidisciplinars) relacionats amb la seva àrea d'estudi.

METODOLOGIES DOCENTS

Durant el desenvolupament de l'assignatura es faran servir les següents metodologies docents:

Classe magistral o conferència (EXP): exposició de coneixements per part del professorat mitjançant classes magistrals o bé per persones externes mitjançant conferències convidades.

Resolució de problemes i estudi de casos (RP): resolució col·lectiva d'exercicis, realització de debats i dinàmiques de grup, amb el professor o professora i altres estudiants a l'aula; presentació a l'aula d'una activitat realitzada de forma individual o en grups reduïts.

Treball teòric-pràctic dirigit (TD): realització a l'aula una activitat o exercici de caràcter teòric o pràctic, individualment o en grups reduïts, amb l'assessorament del professor o professora.

Projecte, activitat o treball d'abast reduït (PR): aprenentatge basat en la realització, individual o en grup, d'un treball de reduïda complexitat o extensió, aplicant coneixements i presentant resultats.

Activitats d'Avaluació (AV).

Activitats formatives.

Durant el desenvolupament de l'assignatura es faran servir les següents activitats formatives:

Presencials

Classes teòriques i conferències (CTC): conèixer, comprendre i sintetitzar els coneixements exposats pel professorat mitjançant classes magistrals o bé per conferenciants.

Classes pràctiques (CP): participar en la resolució col·lectiva d'exercicis, així com en debats i dinàmiques de grup, amb el professor o professora i altres estudiants a l'aula.

Tutories de treballs teòric pràctics (TD): realitzar a l'aula una activitat o exercici de caràcter teòric o pràctic, individualment o en grups reduïts, amb l'assessorament del professor o professora.

No presencials

Realització d'un projecte, activitat o treball d'abast reduït (PR): portar a terme, individualment o en grup, un treball de reduïda complexitat o extensió, aplicant coneixements i presentant resultats.

Estudi autònom (EA): estudiar o ampliar els continguts de la matèria de forma individual o en grup, comprenent, assimilant, analitzant i sintetitzant coneixements.

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

Objectiu Genèric: Facilitar eines i mètodes d'anàlisi social per avaluar els efectes que els plans i projectes provoquen al territori i en conseqüència sobre la societat, les seves activitats i formes de vida.

Resultats de l'aprenentatge

En finalitzar l'assignatura, el/l'estudiant:

Desenvolupa i aplica conceptes, teories i tècniques d'anàlisi de ciències socials i humanitats, i de tècniques d'investigació - acció amb originalitat, identificant i formulant hipòtesis o idees innovadores i sotmetent-les a prova d'objectivitat, coherència i viabilitat.

Coneix i comprèn les característiques de les ciències socials i les humanitats que faciliten i emmarquen la gestió de conflictes socioambientals, l'evolució de les societats i el seu impacte sobre el mitjà, així com sobre la transició urbana i els principals trets definitoris de la societat actual.

Realitza de forma eficient l'obtenció, tractament i anàlisi d'informació estadística i cartogràfica referida a fenòmens demogràfics i dinàmiques territorials.

Té capacitat per aplicar la prospectiva, la previsió i retrospecció en anàlisi d'escenaris

HORES TOTALES DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores aprenentatge autònom	80,0	64.00
Hores grup gran	30,0	24.00
Hores activitats dirigides	15,0	12.00

Dedicació total: 125 h

CONTINGUTS

1. Introducció. Evolució de la relació societat amb el seu entorn. Transició cap a una societat urbana i tecnològica. Impactes i crisi ambiental.

Descripció:

Història de l'ecologia humana. Impactes socioambientals i metabolisme social. Les arrels de la crisi ambiental global. Principals discursos i models per gestionar-los. La societat actual: globalització, polarització, sostenibilitat, societat de la informació, nova economia.

Objectius específics:

Comprendre l'evolució històrica de les interaccions entre les societats i el seu entorn fins a l'actualitat, sobre la base dels canvis tecnològics i culturals que s'han anat produint.

Analitzar les relacions entre el model econòmic de les societats modernes i les arrels de la deteriorament social i ambiental.

Activitats vinculades:

Activitat 1: Lectures i comentaris d'articles sobre la societat actual.

Dedicació: 7h

Grup gran/Teoria: 7h

2. Dinàmiques demogràfiques i ell seu anàlisi territorial.

Descripció:

Dinàmiques demogràfiques: evolució, projeccions, estructura i distribució territorial. Fenòmens migratoris, desigualtats socials i regionals.

Objectius específics:

Conèixer les fonts de provisió de dades demogràfiques i socioeconòmics. Realitzar anàlisi estadística bàsica i aprofundir en la tècniques d'interpretació de dades quantitatives.

Activitats vinculades:

Activitat 2: Anàlisi demogràfic-

Dedicació: 8h

Grup gran/Teoria: 8h

3. Caracterització dels conflictes socio-territorials. Origen i temàtiques. Actors, acció col·lectiva, moviments reivindicatius. Discursos i arguments.

Descripció:

Principals característiques i el context en el qual es gesten i desenvolupen els conflictes socioterritorials actuals. Descripció i metodologies d'anàlisi dels actors implicats, els seus objectius, rols, posicionaments i les seves formes d'acció col·lectiva. Discursos, arguments i valors sobre: qualitat de vida, consciència ambiental, paisatge, justícia social, identitat local, pertinença i apropiació del lloc. Gestió dels conflictes: negociació, concertació i participació.

Objectius específics:

Comprendre el context en el qual actualment sorgeixen els conflictes socioterritorials com a confrontació entre models de desenvolupament territorial, valors ambientals, distribució desigual dels impactes en la societat.

Realitzar anàlisis institucionals en el marc dels conflictes territorials, reconèixer el paper i la força dels moviments reivindicatius.

Activitats vinculades:

Activitat 3: Anàlisi d'un conflicte socioterritorial.

Dedicació: 10h

Grup gran/Teoria: 10h

4. Percepció ambiental del risc, vulnerabilitat i incertesa.

Descripció:

Exposar els diferents elements que componen el risc ambiental. La vulnerabilitat social i la incertesa. Factors que intervenen en la percepció social del risc. Estratègies d'adaptació front els riscos en el litoral.

Objectius específics:

Comprendre els processos que influeixen en la percepció del risc i els aspectes institucionals, socials i de planificació i gestió del risc que amplifiquen o redueixen el risc.

Activitats vinculades:

Activitat 3: Anàlisi d'un conflicte socioterritorial

Dedicació: 10h

Grup gran/Teoria: 10h

5. La governança i la participació social en la intervenció pública.

Descripció:

La participació i la implicació de les comunitats locals en la planificació urbana i gestió dels seus espais. Antecedents de la participació ciutadana. De Rio 92 al reconeixement normatiu. El concepte de participació i criteris per a una participació de qualitat. Anàlisi institucional i models de governança en la intervenció urbana. Tècniques i experiències participatives. La diagnosi participativa: diàleg entre procés tècnic i el participatiu. Barreres i oportunitats de la participació.

Objectius específics:

Conèixer el context social i polític en el qual s'enquadra el discurs de la participació i els seus antecedents.
Comprendre les diferents fases d'un procés participatiu i les principals tècniques utilitzades.
Ser capaços de realitzar un mapa d'actors i la corresponent anàlisi del marc institucional.
Facilitar criteris per comprendre i valorar de forma crítica les pràctiques participatives en la política pública.

Activitats vinculades:

Activitat 4: Avaluació d'una experiència participativa

Dedicació: 10h

Grup gran/Teoria: 10h

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

AV2 Activitats entegables realitzades durant el curs (TR). 40%

AV3 Assistència i participació a classes i tallers (AP). 20%

AV4 Rendiment i qualitat de les activitats lliurades (TG). 20%

NORMES PER A LA REALITZACIÓ DE LES PROVES.

Totes les activitats són obligatòries i han de lliurar-se en el format i en la data assenyalada durant el curs.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica:

- Arce Ruiz, R.M. La evaluación ambiental en la ingeniería civil. Madrid: Mundi Prensa, 2013. ISBN 9788484766445.
- Font, J.; Blanco, I. Polis, la ciutat participativa: participar en els municipis: qui, com i per què? [en línia]. Barcelona: Diputació de Barcelona, Xarxa de Municipis, 2003 [Consulta: 28/10/2019]. Disponible a: <http://www1.diba.cat/llibreria/pdf/39817.pdf>.
- García, E. Medio ambiente y sociedad: la civilización industrial y los límites del planeta. Madrid: Alianza, 2004. ISBN 8420641855.
- Pardo, M. La evaluación del impacto ambiental y social para el siglo XXI: teorías, procesos, metodología. Madrid: Fundamentos, 2002. ISBN 8424509447.
- Pol, E. Impacte social, comunicació ambiental i participació [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient, 2000 [Consulta: 28/10/2019]. Disponible a: http://www.gencat.cat/mediamb/publicacions/monografies/MU3_impacte_social_comunicacio.pdf.
- Sempere, J.; Riechmann, J. Sociología y medio ambiente. Madrid: Síntesis, 2000. ISBN 8477387532.
- Anuari territorial de Catalunya [en línia]. Barcelona: SCOT, Societat Catalana d'Ordenació del Territori, 2004-5-6-7-8-9-10-11 Y 12 [Consulta: 29/09/2014]. Disponible a: <http://territori.scot.cat/cat/anuari.php>.
- Nel·lo, O. Aquí, no!: els conflictes territorials a Catalunya. Barcelona: Empúries, 2003. ISBN 8475963803.

Complementària:

- Aledo, A.; Domínguez, J.A. Sociología ambiental. Granada: Grupo Editorial Universitario, 2001. ISBN 978-8484911098.
- Baigorri, A. [et al.]. Transiciones ambientales y participación: estudios de sociología ambiental [en línia]. Salamanca: Amarú, 2012 [Consulta: 28/10/2019]. Disponible a: <http://es.scribd.com/doc/118519108/Transiciones-Ambientales-Web-r2>. ISBN 9788481963472.
- Blanco, I.; Gomà, R. Gobiernos locales y redes participativas. Barcelona: Ariel, 2002. ISBN 9788434442528.
- Borja, J.; Castells, M. Local y global: la gestión de las ciudades en la era de la información. 7a ed. Madrid: United Nations for Human Settlements (Habitat), Taurus, 2004. ISBN 8430605444.
- Lemkow, L. Sociología ambiental: pensamiento socioambiental y ecología social del riesgo. Barcelona: Icaria, 2002. ISBN

847426569X.

- Slovic, P. The perception of risk. London: Earthscan, 2000. ISBN 9781853835285.

RECURSOS

Altres recursos:

Sortides per la ciutat de Barcelona per complementar l'anàlisi de conflictes